

PEDAGÓGUSOK MUNKATERHELÉSSEL KAPCSOLATOS ATTITŰDJEINEK VIZSGÁLATA

Elméleti háttér

Tanulmányunkban egy olyan folyamatnak az eredményeit szeretnénk bemutatni, amelyet egy oktatáspolitikai (NAT 2021) beavatkozás után figyelhattunk meg a pedagógusok társadalmi szerepváltozásainak tükrében. Kutatásunk alapját egy 2015-ben elvégzett kérdőíves pedagóguskutatás eredményeinek vizsgálata adja (Borbély 2018). Ebben a kutatásban elméleti háttérként az implementáció elméletek közül Fullan és Stiegelbauer azon modelljét vettük alapul, amelyek egy oktatáspolitikai beavatkozásának (a mindennapos testnevelés bevezetésének) mint folyamatnak a modelljét jellemzik. Az elméleti háttérben pedagógusok képzésének, presztízsének, szerepének fontosabb kutatási eredményeit is górcső alá vettük (Fónai 2014, Fónai-Dusa 2014, Borbély-Fónai 2016).

Kutatási kérdések, hipotézisek

Célunk annak elemzése lett, hogy összehasonlítsuk két eltérő mérési időpontban (2015 és 2021) elvégzett, pedagógusok munkaterhelését vizsgáló kérdőív eredményeit. Vizsgáljuk, hogy a két mérési időpont eredményeiben vannak-e olyan preferenciaváltozók, amelyek meghatározhatják a munkaterheléssel kapcsolatos elégedettségeket és ezek a pedagógusképzésben részt vevő hallgatók percepciójában is kimutathatóak-e.

H1 A pedagógusok oktatással kapcsolatos véleményei a második mérési időpontban jobb eredményeket mutatnak.

H2 A pedagógusok oktatással kapcsolatos véleményeinek meghatározásában az életkor és a tantárgyi változó fogja jelenteni a legerősebb összefüggést az oktatásban megjelenő problémákkal. A nem, a lakóhely és az iskola nagysága kevésbé fog korrelálni az oktatással kapcsolatos problémák változóival.

H3 A pedagógusképzésben részt vevő hallgatók attitűdjei az oktatással kapcsolatos problémák megítélésében jobbak a pedagógusokétól.

Módszerek

Vizsgálatunkban 697 fő pedagógus vett részt (2015-ben 447 fő; 2021-ben 250 fő) valamint a 2021-es mintában további 75 fő pedagógusképzésben részt vevő hallgató. A kérdőívünkben a pedagógusok oktatáshoz kapcsolódó feladatait változóit (Lannert (2010) pedagógusvizsgálatának kérdésére illeszkedve) vizsgáltuk meg a nem, életkor, tantárgy, beosztás, sportolási szokások, vizsgálati időpont háttérváltozói alapján.

Eredmények

H1: Oktatáshoz kapcsolódó feladatok változóinak átlagai és a kialakított faktorcsoportok (N=750)

FAKTORCSOPORTOK KMO=0,898, p=0,000)	Probléma a	2015	2021	eltérés
feladatok elosztása	munkaterhelés nagysága.	4,07	3,07	1,00*
	terhelés egyenetlen eloszlása.	3,91	3,38	0,53*
	munkaidő terhelés aránytalan eloszlása.	3,97	3,42	0,55*
	szakmai elismerés hiánya.	3,84	3,72	0,12
	bevezetett pedagógus-életpálya modell.	4,00	3,38	0,62*
tanórai elvárások	megváltozott értékelési rendszer.	3,45	2,96	0,49*
	iskola szociokulturális problémái.	3,76	3,05	0,71*
	túl nagy eltérés az egy osztályban tanulók haladási ütemében.	3,68	3,28	0,40*
	elégtelen szülői támogatás, hozzáállás.	3,73	3,34	0,39*
	diákok motiválása.	3,53	3,11	0,42*
pedagógiai feladatok	pedagógus munkáját segítő alkalmazott hiánya.	3,85	3,19	0,66*
	integrált oktatásban résztvevők nagy aránya osztályonként.	3,75	3,03	0,72*
	magas osztálylétszám.	3,50	3,25	0,25*
	fenntartó magas elvárása.	3,79	3,28	0,51*
	módszertani megújulás szükségessége.	2,97	2,74	0,23*
	szolgáltatokkal való kapcsolattartás.	3,22	2,39	0,83*
kapcsolatok	együttműködés az iskolavezetéssel	2,19	2,11	0,08
	együttműködés a kollégákkal	2,10	1,79	0,31*

*=p<0,005

H2 Háttérváltozók és a faktorcsoportok korrelációi (N=748)

		feladatok elosztása	tanórai elvárások	pedagógiai munka	kommunikáció-kapcsolatok
Nem	r =	0,065	0,056	0,114	-0,090
	p =	0,078	0,129	0,002	0,014
Életkor	r =	0,065	0,078	0,093	-0,005
	p =	0,080	0,034	0,012	0,886
Település típus	r =	0,004	-0,026	0,023	-0,011
	p =	0,905	0,486	0,539	0,760
Beosztás	r =	0,114	0,159	0,166	-0,026
	p =	0,002	0,000	0,000	0,479
Pedagógus év	r =	0,080	0,033	0,069	-0,071
	p =	0,035	0,388	0,068	0,061
Tanulólétszám	r =	-0,031	-0,171	-0,020	-0,070
	p =	0,420	0,000	0,600	0,066

H3 Pedagógusok és a képzésben részt vevő hallgatók oktatással kapcsolatos problémákból alkotott faktorcsoportjainak átlagai (N=750)

	feladatok elosztása	tanórai elvárások	pedagógiai munka	kommunikáció-kapcsolatok
pedagógus 2015 (N=425)	0,133	0,188	0,151	0,032
pedagógus 2021 (N=254)	-0,192	-0,220	-0,180	-0,050
hallgató 2021 (N =62)	-0,084	-0,342	-0,313	-0,002

Diszkusszió, következtetések

Megállapítottuk, hogy a pedagógusok oktatáshoz köthető feladataiban megjelenő problémák attitűdjeiben a két mérési időszak (2015 és 2021) eredményei között találjuk a legerősebb különbségeket. A 2021-es vizsgálat eredményei kedvezőbb eloszlásokat mutatnak a munkaterheléssel kapcsolatos attitűdökben, mint a 2015-ös vizsgálat eredményei. Ennek alapján kijelenthető, hogy az oktatási folyamatban szereplők véleményei rendkívül differenciáltak és ezek nem csak a gyakorló pedagógusok, hanem már a hallgatók percepcióját is meghatározzák. A célcsoport, amely jelen esetben a pedagógusokat jelenti, helyzetére kimondható, hogy a munkaterheléssel kapcsolatos attitűdjeik javultak, amely eredménye lehet egy oktatáspolitikai beavatkozás, egy implementációs folyamat (NAT 2012) sikerének.